

[Steen Folke]

mål om holdningen til foreningsfrihed, og efter min viden om forholdene i de 3 lande er der ikke nogen afgørende forskelle mellem foreningsfriheden i Danmark, i Norge og i Sverige. Alle 3 lande lægger vægt på foreningsfriheden. Jeg er sikker på, at der også i Norge og Sverige kan oprettes og drives kvindehuse, som ikke er tilgængelige for mænd, uanset at Norge og Sverige har ratificeret denne konvention uden forbehold.

Nu appellerede ministeren meget stærkt til fremskridtspartiet for at få et enigt folketing bag denne ratifikation. Jeg vil appellere til ministeren om at overveje at stryge forbeholdet over for artikel 7 c). Det er klart, at det kunne være værd at få det belyst yderligere i udvalget, og det får vi nok også, men jeg synes, at ministeren skulle overveje, om de grunde, danske jurister har anført til, at man absolut skulle tage forbehold over for en del af konventionen, i virkeligheden er tungtvæjende nok. Jeg synes, det ville være bedre, hvis Danmark kunne gøre nøjagtig ligesom Sverige og Norge. Uanset lidt forskellig lovgivning er det lande, der på disse områder er så ens, specielt med hensyn til foreningsfriheden, at det forekommer lidt mærkværdigt, at Danmark finder det nødvendigt at tage et forbehold, som Norge og Sverige ikke finder nødvendigt.

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Det spørgsmål, hr. Steen Folke rejser, har været overvejet meget grundigt, og overvejelserne har ført til, at vi ønsker at tage begrebet foreningsfrihed så højtideligt, at når vi i begrebet foreningsfrihed også lægger friheden til at lave eksklusive mandeforeninger eller fædreforeninger, eller hvad ved jeg, så ønsker vi ikke at ratificere en konvention, der rent faktisk bogstaveligt forbyder dette. Hvorfor man i Sverige og Norge øjensynlig tager lidt mindre højtideligt på det, er jeg ikke i stand til at svare på.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling
vedtogs uden afstemning.

Fjerde næstformand (Arentoft):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til udenrigsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 14:

Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af Den sjette internationale Tinoverenskomst.

(Fremsat 3/11 82).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Elisabeth Krog (KF):

Den sjette internationale Tinoverenskomst er et led i en række internationale aftaler, der siden 1956 er indgået med det formål at begrænse prisudsving og stabilisere verdensmarkedet, hovedsagelig ved opretholdelse af et internationalt stødpudelager. Tinoverenskomsten kan som andre råvareaftaler ses som et vigtigt led i Nord-Syd-samarbejdet, og deltagerne i den mener, at den bidrager væsentligt til den økonomiske vækst i de tinproducerende u-lande. Man tillægger den også betydning for gennemførelsen af en ny økonomisk verdensorden og ser den som et middel til at øge effektiviteten ved tinproduktion og -afsætning og dermed som et bidrag til at bevare verdens tinressourcer. For Danmark, som er et tinimporterende land, skulle aftalen betyde en vis prisstabilitet og øget forsyningsikkerhed.

Overenskomsten blev færdigbehandlet på FN's Tinkonference i Genève i juni 1981, men der er et problem, idet både USA, som tegner sig for 27 pct. af importen, og Bolivia, som er det fjerdestørste eksportland, med ca. 15 pct. har afslået at tilslutte sig aftalen, USA med den begrundelse, at det aftalte stødpudelagers størrelse er utilstrækkelig og adgangen til eksportbegrænsninger for stor, og Bolivia stort set med den modsatte opfattelse. Dette skaber nogen usikkerhed omkring de deltagende landes finansielle forpligtelser.

[Elisabeth Krog]

Danmarks statsfinansielle forpligtelser omfatter bidraget til finansiering af et 30.000 t stort stødpudelager samt ydelse af regeringsgarantier for lånefinansiering af yderligere et 20.000 t stort reservelager – det er det, det er øget med siden Den femte internationale Tinoverenskomst – og betaling af en forholdsmæssig andel af administrationsudgifterne for den oprettede tinorganisation. Danmarks årlige bidrag til administrationen skønnes at blive ca. 60.000 kr.

Finansieringen af stødpudelageret deles, i modsætning til hvad der var tilfældet under Den femte internationale Tinoverenskomst, ligeligt imellem producent- og forbrugerlande i forhold til deres andel af verdens tinproduktion. Danmarks andel er fastsat til 0,10 pct. af det halve normallager, som forbrugerlandene skal finansiere. Den øverste grænse for Danmarks bidrag til stødpudelageret forventes at være ca. 2,3 mill. kr., svarende til værdien af 18,7 t tin. Da Danmark i 1976–77 har ydet et frivilligt engangsbeløb på ca. 2,7 mill. kr. til stødpudelageret under Den femte internationale Tinoverenskomst, ser det ud til, at Danmark ved overgangen fra Den femte til Den sjette Tinoverenskomst vil have et nettotilgodehavende hos tinstødpudelageret, der vil kunne dække den danske finansieringsforpligtelse over for stødpudelageret under Den sjette internationale Tinoverenskomst.

Regeringen anser det for ønskeligt, at Danmark ratificerer Den sjette internationale Tinoverenskomst dels på grund af dens betydning for det internationale råvaresamarbejde, dels på grund af dens politiske betydning for Nord-Syd-forholdet i almindelighed, og dels fordi man tillægger det værdi, at Danmark fortsat har en aktiv deltagelse også i dette internationale samarbejde.

Det konservative folkeparti kan derfor anbefale, at Danmark ratificerer Den sjette internationale Tinoverenskomst.

Arne Christiansen (V):

Betydningen af det længe eksisterende samarbejde på tinmarkedet er jo udmærket belyst i ministerens fremsættelsestale, og da dette samarbejde nu kan fortsætte og vi oven i købet måske har chance for at få lidt penge tilbage, når et hidtidigt frivilligt bidrag konverteres til obligatorisk bidrag, så kan venstre

anbefale, at vi stemmer for beslutningsforslaget.

Riishøj (SF):

Denne tinoverenskomst er jo resultatet af nogle komplicerede forhandlinger inden for UNCTADs rammer, og i virkeligheden er der tale om en særdeles vigtig overenskomst i den kamp, der er mellem de fattige og de rige lande. Derfor er det jo nok lidt uheldigt, at den behandling, der sker her, er så kort og så overfladisk, som den vel nok bliver i dette tilfælde.

Det er ikke nogen hemmelighed, at det internationale råstofmarked er meget utilfredsstillende set fra udviklingslandenes side. Det eneste eksempel på råstofarrangementer, der vel har fungeret i en periode, er OPEC-organisationens forsøg på at regulere olieprisen. Det lykkedes jo ganske godt i 1970'erne, det lykkes mindre godt nu, men ellers har vi ikke set råstofarrangementer, der har været i u-landenes interesse.

Dog er det vist sådan, at det, så vidt jeg er orienteret – der ligger jo et stort udvalgsarbejde foran os – er lykkedes i nogen grad at få presset tinprisen op, så den har et anstændigt niveau. Det er netop her, vi skal se årsagen til USAs modstand mod at ratificere ordningen. USA er som verdensimperialismens største land også største importør af tin og nægter i god overensstemmelse med sine principper om såkaldt frihandel at ratificere aftalen.

Alt i alt er denne overenskomst et godt udtryk for den internationale verdensorden. Vi er i SF ikke imod, at man laver råstofarrangementer – de kan være nødvendige, hvis de ses i lyset af andre foranstaltninger i bestræbelserne for at styrke u-landenes situation – men isoleret set hjælper de meget lidt, og de hjælper navnlig lidt, hvis i-landene ikke bidrager effektivt til ordningernes gennemførelse, og hvis der oven i købet er splittelse u-landene imellem, og det er der jo i særdeleshed i forbindelse med arrangementer af denne karakter.

Derfor er der mange ting, vi fra SFs side vil have oplyst, før vi tager endelig stilling til denne overenskomst. Som sagt er vi ikke i princippet imod den type overenskomster; de er nødvendige i kampen for at ændre fordelingen af verdens goder, og de er også kom-

[Riishøj]

met til verden på baggrund af krav rejst af udviklingslandene selv. Men amputerede overenskomster, som ikke virker, og som omgås på grund af i-landenes modstand, kan i givet fald gøre mere skade end gavn. Det er netop den problematik, vi gerne vil have undersøgt: hvordan ville det internationale tinmarked være, hvis vi ikke havde en overenskomst? Det vil jo blive tilfældet fra 1984, hvis tilstrækkelig mange lande ikke ratificerer denne aftale. USA har halvvejs ødelagt overenskomsten ved at sige nej, fordi der skal 80 pct. med. Er der ikke $\frac{2}{3}$ med, bliver aftalen ikke til noget.

Der er altså en række spørgsmål, som vi gerne vil have undersøgt, før vi tager endelig stilling til aftalen.

Halvgaard (FP):

Det foreliggende forslag om ratifikation af en international tinoverenskomst er en form for erhvervsstøtte, der skal finansieres af skatteydere. Både USA som importør og Bolivia som eksportør har klart taget afstand fra overenskomsten, ligesom EF vel er i tvivl om, hvorvidt man kan tilslutte sig. Derfor undrer det mig, at repræsentanter såvel fra det konservative folkeparti som fra venstre så varmt støtter forslaget. Det må da være i uoverensstemmelse med liberale grundsynspunkter.

Fremskridtspartiet ønsker et frit liberalt erhvervsklima, og det mener vi bedst bevares, såfremt staterne og i dette tilfælde FN ikke blander sig i markedsmekanismerne. Det vil uvægerlig betyde statskontrol og er vejen til en socialisering, som er i modstrid med i hvert fald fremskridtspartiets politik.

Derfor kan vi ikke støtte forslaget.

Kruse Rasmussen (CD):

Må jeg til indledning sige, at jeg betragter aftaler vedrørende råvareproduktion som en vigtig del af vort vidtforregnede u-landsarbejde. Alle er klar over, at dersom der ikke findes internationale handelsaftaler, kan valutaudsving og andre udefra kommende ændringer i verdensmarkedet totalt slå bunden ud af enkelte landes økonomi med katastrofale følger for landenes befolkning, der måske kun har denne ene eksportmulighed.

CD kan tiltræde overenskomsten.

Janne Normann (RV):

I det radikale venstre er vi enige med ministeren i betydningen af en ratifikation af tinoverenskomsten. Det er vigtigt med et stødpudelager, og det er vigtigt for Nord-Syd-forholdet med en stabilisering af tinpriserne. Derfor beklager vi også meget, at USA og Bolivia ikke har kunnet tilslutte sig den. Men vi anser det for vigtigt, at Danmark ratificerer, og vi kan give tilslutning til forslaget.

Robert Pedersen (S):

Der er en almindelig tradition for, at partierne støtter alle internationale overenskomster. Det gør vi også i dette tilfælde. Det er lidt overraskende, at der overhovedet kan være diskussion om spørgsmålet. Når ordføreren for fremskridtspartiet henviser til, at to lande ikke ratificerer, må vi nok sige, at baggrunden for USAs ikke-ratifikation er, at dette land tror på en fri international markedsmekanisme langt ud over det, nogen politiske kræfter i dette land tror på. Når Bolivia som verdens største tineksportør ikke støtter, er det lidt mærkeligt, idet overenskomsten i sin tid blev lavet på Bolivias anmodning, da priserne var meget lave. Da de har ligget højt i den senere tid, mener landet åbenbart at kunne få en kortvarig gevinst.

Jeg tror, alle disse stødpudelagre er en fordel for de fattige lande. Derfor er der fra vores side en helhjertet støtte til udenrigsministeren, som i sin fremsættelsestale har anført de væsentligste argumenter, der ikke behøver at gentages.

Steen Folke (VS):

VS er overvejende positiv, men absolut ikke begejstret for dette beslutningsforslag om ratifikation af Den sjette internationale Tinoverenskomst. Når vi ikke er begejstrede, har det flere grunde. Den overordnede, principielle grund er, at denne overenskomst – såvel som overenskomster på en række af de andre råvareområder – er med til at cementere en skæv international arbejdsdeling, er med til at fastholde u-landene som leverandører af nogle bestemte råvarer og industri-landene, i-landene, som leverandører af industriprodukter. Det er med andre ord en cementering af nogle af de grundlæggende

[Steen Folke]

skævheder i hele det internationale økonomiske system.

Når vi ikke er begejstrede, har det også den mere konkrete årsag, at denne overenskomst ser ud til at være ret utilfredsstillende ud fra u-landenes synspunkter. Det har konkret medført, at Bolivia, som ganske vist ikke er den største eksportør af tin, men dog er en af de store, faktisk ikke vil være med.

Det er efter vores vurdering sådan, at denne overenskomst vil være med til at skære nogle små prisudsving af tinmarkedet. Det kan der være både producent- og forbrugerinteresser i, og det er selvfølgelig hele baggrunden for arrangementer af denne slags. Men det er lige så klart, at en sådan overenskomst på ingen måde sikrer de u-lande, der eksporterer tin, vilkår for deres eksport, der er rimelige i en større sammenhæng, nemlig den sammenhæng, der hedder forholdet mellem eksport af råvarer for u-landenes vedkommende og eksport af industrivarer for i-landenes vedkommende. Der er jo ikke noget, der sikrer en prisudvikling svarende f.eks. til den, der findes for industrivarernes vedkommende. Det har været et af hovedproblemerne for u-landene igennem årtier, at råvarepriserne ikke har udviklet sig med samme hast, som industrivarepriserne har, sådan at u-landene har måttet opleve forringede bytteforhold for en lang række af deres eksportprodukter. Der er intet i sådan en overenskomst, der tager fat på det mere grundlæggende problem. Her har u-landene i forbindelse med diskussionen om en ny økonomisk verdensorden peget på indeksering som en mulighed, altså en sammenkobling af prisudviklingen for u-landenes råvareeksport og i-landenes færdigvareeksport. Der er intet i sådan en overenskomst, der tager fat på de problemer.

Derfor er vi på ingen måde begejstrede for denne nye tinoverenskomst, men vi er alligevel overvejende positive. Vi mener ikke, at alternativet, så vidt vi kan vurdere det, og så vidt vi ved, – på kort sigt i hvert fald – kan blive bedre end sige tilfredsstillende for de pågældende u-lande.

Inge Krogh (KrF):

Kristeligt folkeparti kan tilslutte sig, at Danmark ratificerer Den sjette internationale Tinoverenskomst – en videreførelse af de

tidligere tinoverenskomster, der skal fremstille et stabilt tinmarked ved kontrol af import og eksport. De stabile priser vil være til gavn for såvel u-lande som i-lande, altså for de lande, der producerer tin, og for dem, der køber tin. Det må beklages, at USA og Bolivia ikke er tilsluttet.

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Jeg skal takke for de mange positive bemærkninger, der faldt om beslutningsforslaget.

Hr. Halvgaard var fremme med en kritik, som jeg ikke er enig i. Jeg skal minde hr. Halvgaard om, at netop når man arbejder med stødpudelagre, er der jo ikke tale om, at man bryder med grundlæggende liberale markedsprincipper. Der er tværtimod tale om, at man foretager en markedspleje under iagttagelse af grundlæggende liberale principper. Man gør det for at opnå fordele for begge parter. For producenterne sørger man for en prisstabilitet, som de kan være interesserede i; for forbrugerne sørger man for en prisstabilitet og en på længere sigt styrket forsyningsikkerhed, som de kan være interesserede i. Der er altså ikke tale om, at man bryder med principper, man udnytter dem tværtimod.

Hr. Riishøj beklagede en kort og overfladisk behandling. Jeg kan forsikre hr. Riishøj for, at jeg er parat til at give alle de oplysninger under udvalgsbehandlingen, hr. Riishøj måtte ønske.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til udenrigsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 9:

Forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af et freds- og konfliktforskningsinstitut.

Af Jens Thoft (SF) m.fl.

(Fremsat 26/10 82).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Regeringen er skeptisk med hensyn til virkningerne og gennemførligheden af dette forslag. Vi har allerede her i landet forskning og undersøgelser vedrørende internationale konflikter og nedrustning. En del af denne forskning foregår på vore universiteter eller på forskningsinstitutioner i øvrigt, hvortil kommer forskningsprojekter, som uden for universiteter og institutter kan få støtte fra forskningsrådene. På det seneste har vi også fået det sikkerheds- og nedrustningspolitiske udvalg, som yderligere har styrket den danske indsats på dette felt.

Jeg ved godt, at der i de større lande foregår en meget betydelig indsats, som er større end den danske. Jeg ved også godt, at selv om indsatsen er betydelig, er den beskedent i forhold til de penge, der går til oprustningen. Men det, man skal huske, er, at man ikke løser internationale konflikter med forskning. De internationale konflikter og oprustningen skyldes i hovedsagen næppe mangel på viden. Det kan man alene se ved at betragte den meget betragtelige mængde forskning og viden, der findes om disse problemer.

Endelig bliver jeg nødt til at pege på det forhold, at forslaget koster penge, og at det i den nuværende finanspolitiske situation er meget vanskeligt at skaffe bevillinger til nye initiativer.

Regeringens synspunkt er altså kort fortalt: vi har fri forskning her i landet på universiteter, på forskningsinstitutioner, og derudover kan man få støtte fra forskningsrådene, hvortil kommer det sikkerheds- og nedrustningspolitiske udvalg. Vi har altså en ganske vidtfavnende freds- og konfliktforskning her i landet, og vi har mange dygtige forskere, som er frie til at tage disse spørgsmål op. Derfor finder vi ingen anledning til at oprette et særligt institut. Vi har for mange af den slags institutter og ikke for få. Man

burde løse flere af den slags opgaver på de forhåndenværende institutioner.

Sonja Mikkelsen (S):

Arbejdet for fred, for nedrustning og afspænding er helt afgørende for vores fremtid. Den konstante trussel mod verdensfreden giver det enkelte menneske uro og utryghed. De stærke spændinger, der eksisterer i verden – først og fremmest mellem supermagterne, men også mellem landene indbyrdes, imellem forsvarsalliancer og imellem forskellige folkeslag som følge af religion, kultur og ikke at forglemme den ulige fordeling af goderne i verden – disse spændinger er tikken-de bomber. Danmark har et image som nordisk land. Vi skal forstå at bruge det. Vi er medlemmer af NATO, FN og EF. Danmark skal, hvor vi er, så godt som vi kan, være med til at få bomberne til at holde op med at tikke.

I socialdemokratiet har vi altid arbejdet for freden, og vi har søgt at skabe debat om, hvordan vi kan sikre og fremme freden. Det samme sker i stadig større omfang i fagbevægelsen, og i al beskedenhed er det ikke blevet ved debatten. Både socialdemokratiet og fagbevægelsens indsats internationalt har ikke været uden betydning, for socialdemokratiets vedkommende som regel i rollen som regering, men også i Socialistisk Internationale og gennem Arbejderbevægelsens Solidaritetsfond, for fagbevægelsens vedkommende gennem den nordiske og den europæiske faglige samarbejdsorganisation og Frie Faglige Internationale, men også på den hjemlige front. F.eks. pegede SiDs kongres i 1980 på, at der bør etableres et freds-forskningscenter.

En indsats for freden er ikke kun noget, regeringer skal tage sig af. Det er et folkeanliggende. De seneste års øgede interesse i befolkningen for sikkerhedspolitik, ikke alene her i landet, kan vise sig som et enormt fremskridt for arbejdet for freden. Fredsforskningen har også sin plads i dette arbejde, og selv om forslagsstillerne her nærmest giver udtryk for, at dette er lukket land i Danmark, så er der allerede gjort en del arbejde inden for dette begreb, og det er heller ikke første gang, folketinget drøfter en indsats på dette område.

Allerede i 1961 nedsatte den socialdemokratisk-radikale regering et nedrustningsud-